2015

KVALITETSMELDING OM BARNEHAGER

KVALITETSMELDING OM BARNEHAGENE I SARPSBORG KOMMUNE

Sarpsborg - der barn og unge lykkes

Oversikt over barnehager - etableringsår – antall barn pr. 15.12.2015

Kommunale barnehager	**Etableringsår**	**Antall barn 2015**
Alvimhaugen	1984	34
Baterød (lagt ned)	1990	
Fosbyløkka	1987	45
Fritznerbakken	1972	71
Guslundåsen	1990	37
Nye Hafslundsøy	2015	92
Hesthaugen (flyttet inn i nye Hafslundsøy)	1973	
Kurland	1974	59
Mobakken (flyttet inn i nye Hafslundsøy)	1990	
Peer Gyntveien	1976	57
Nye Sandbakken	2014	94
Nye Tindlund m/ Barnehagebussen	2014	106
Valaskjold	1977	66
Varteig	2007	23
Vestvold (lagt ned)	1991	
Vingulmork	1988	21
Antall barn i kommunale barnehager		**705**
Private barnehager	**Etableringsår**	**Antall barn**
Askeladden- Færdersgate	1993	39
Askeladden- Albert Moeskausvei	1993	83
Bamsebo.	1988	24
Baneveien m/ avd. Mobakken	1997	106
Bergsvingen	1991	52
Bikuben.	2004	16
Borgen-barnehage	1978	62
Do Re Mi	1998	59
Fjelldal	1994	53
Grotterødløkka	2005	60
Hannestad	2008	105
Hasle	1980	40
Soltun	1997	66
Kløvningsten	2004	100
Lande Gård	2009	66
Løkke	1987	37
HinkenHopp	2004	71
Nygårdshaugen	1990	52
Kulås	2005	68
Skogro.	1998	111
Snarveien	2005	88
Storeper	2005	121

Store Tune Gård	1995	164
Tubus	1990	90
Tuneskipet	1999	53
Tveterhytta	2004	28
Tyrihans	1994	66
Læringsverkstedet Ullerøy	2013	30
Antall barn i private barnehager		**1910**
Familiebarnehager	**Etableringsår**	**Antall barn 2015**
Askeladden- Trollskogen Askeladden- Eikeskogen Askeladden- Reveenka Askeladden- Skjærungen	1993- 1999	39
Kløverengen	2011	6
Sagatoppen	2004	8
Skogro (tidligere rapportert under Skogro bhg.)		8
Paletten. Samme eier som Picasso	2006	12
Picasso. Samme eier som Paletten	2013	13
Hellejo	2007	4
Lykkeliten (lagt ned i 2015)	2008	
Torsbekkdalen	2002	8
Antall barn i familiebarnehager		**98**

De dataene som presenteres i Kvalitetsmeldingen er hentet fra:

- BASIL- Barnehagestatistikk innrapporteringsløsning. Rapporteres hvert år den 15.12.
- Kostra- Kommune Stat rapportering
- Udir – Utdanningsdirektoratet

Innhold

Innledning m/sammendrag

Barnehageblikk

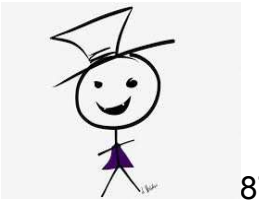
1. Fakta om barnehagene.
1.1 Barn i barnehage
1.2 Utbygging og behov for nye barnehageplasser
1.3 Økonomi
1.4 Bemanning og kompetanse
1.4.1 Antall barn pr. ansatt
1.4.2 Kompetanse som kvalitetsfaktor
1.4.3 Dispensasjon fra utdanningskravet
1.4.4 Kjønn i barnehage

2. Formål, innhold og kvalitet
2.1 Barnehageeiers rolle
2.2 Veiledning av nyutdannede barnehagelærere
2.3 Brukerundersøkelser
2.4 Kvalitetsarbeid i barnehagene
2.4.1 Kommunale barnehager
2.4.2 Private barnehager

3. Barnehagemyndigheten
3.1 Barnehagemyndighetens rolle
3.2 Tilsyn
3.2.1 Fylkesmannen som tilsynsmyndighet
3.2.2 Kommunen som tilsynsmyndighet
3.2.3 Nettbasert tilsyn
3.2.4 Stedlige tilsyn
3.2.5 Ikke anmeldte tilsyn
3.3 Kompetanseutvikling
3.3.1 Kompetanseheving for barnehageansatte
3.3.2 Språk- og leseplan
3.3.3 Realfag

4. Samarbeid med andre instanser
4.1 Grunnskolen. Overgang barnehage/skole
4.2 Norsksenteret
4.3 Forebyggende tjenester
4.4 Pedagogisk psykologisk tjeneste
4.5 Enhet spesialpedagogiske tiltak
4.6 Barnevern

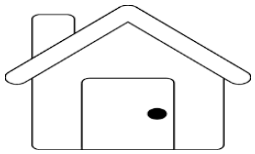
Innledning med sammendrag.

87,9 % av barn mellom 1- 5 år i Sarpsborg går i barnehage.

Selv om det fra 2014 til 2015 har det vært en nedgang i antall barn som går i barnehagene i Sarpsborg, så er det en større andel barn som har barnehageplass nå enn tidligere. Dette er ikke spesielt for Sarpsborg. Tendensen på landsbasis viser at det går færre barn i barnehage i år enn i fjor. Tall fra Utdanningsdirektoratet viser at det er færre barnehager i år enn i fjor. Det er det også i Sarpsborg.

Kommunen har innfridd rett til barnehageplass i 2015 og det er også gitt barnehageplass til barn som ikke har rett på plass.

Alle barnehagene oppfyller pedagognormen

Personalets kompetanse er en av den viktigste enkelt faktoren for at barn skal trives og utvikle seg i barnehagen. For at barnehagen skal kunne oppfylle sitt samfunnsmandat og realisere kommunens visjon kreves en stadig utvikling av kompetansen til alle grupper av ansatte i barnehagen. Sarpsborg kommune har mange godt kvalifiserte ansatte. Sarpsborg har meget god dekning av pedagogisk personale, også dette barnehageåret kan kommunen vise til at det ikke er noen på midlertidig dispensasjon fra utdanningskravet.

Det er mye godt kvalitetsarbeid i barnehagene

Det gjøres mye godt kvalitetsarbeid i barnehagene i Sarpsborg og det drives mye kvalitetsutvikling for å skape den gode barnehage. Både kommunen som barnehageeier og private barnehageeiere jobber systematisk, og det tas i bruk ulike verktøy/system for å bedre kvaliteten og på den måten utforme det pedagogiske utviklingsarbeidet.

Det gjennomføres tilsyn i alle barnehagene hvert år

Det er gjennomført tilsyn i alle barnehager i Sarpsborg i 2015. Et nettbasert tilsyn for alle barnehager samt stedlig tilsyn jf. utarbeidet plan for tilsyn. Tilsynsrapportene viser at de fleste barnehagene i Sarpsborg kommune driver gode barnehager innenfor de lover og føringer som er på barnehageområdet.

Barnehageblikk – Et lite blikk på utvalgte barnehager.

Snarveien FUS barnehage - Egenledelse i lek og læring

Snarveien FUS barnehage har satsningsområdet "Egenledelse i lek og læring" som er vår forskningsbaserte tilnærming til lek. Barnehagen skal ha fokus på barnas iboende muligheter og hjelpe barna til å bli *den beste utgaven av seg selv*. De må kunne regulere egne følelser i ulike situasjoner og være fleksible nok til å prøve ut forskjellige løsninger når det kreves noe nytt av dem. Dette er avgjørende funksjoner for læring og mestring i lek og daglige aktiviteter, og en viktig forutsetning for utvikling av vennskap og god sosial kompetanse. Egenledelse i lek og læring er FUS barnehagenes faglig satsning.

Rolleleken er spesielt godt egnet til å utvikle egenledelsen. Derfor har lek, og spesielt rolleleken, en sentral plass i Snarveien FUS barnehagene.

Hva er det med lek som gjør det så viktig?

Å leke er på mange måter som å kjøre bil. Hvis man følger reglene, har full tank, ikke møter på noen uforutsette ting, ikke punkterer eller treffer noen dumper i veien, så er det å kjøre bil veldig lett. Svingene er passe slakke, veigrepet er godt, lyset er passe og man kjenner veien man kjører på. Andre trafikanter følger vikepliktsregelen, alle bruker blinklys og alle tar hensyn til hverandre!
Hvis derimot bare en av disse tingene over ikke er på plass…..hva da? Hvis det har kommet snø og veibanen er glatt, klarer man da svingen? Hvis han fra høyre ikke kan vikepliktsregelen, hva skjer da? Eller du kommer til en rundkjøring hvor alle har forskjellige kjøremønstre….?

Sånn er det i leken også. Har man allting på plass er det ingen sak i verden å leke. Magen er passe full, natta har gitt passe søvn, kompisene dine kan vikepliktsregelen og bruker blinklys, og farta er passe for alle. Da blir det bra lek da!

Hele personalet og alle landets FUS-barnehager får kurs gjennom FUS-skolen i dette temaet. Kursene ledes av Marianne Godtfredsen og Kristian Sørensen som har skrevet boken "Egenledelse i lek og læring"..For lek er læring. Det vet vi. I leken lærer, øver og utvikler barna kompetanse de får bruk for i alle livets faser. Barna skal vite hvordan de skal svinge

unna en dump. De skal gjenkjenne følelsen når tanken går tom. De skal lære å forhandle med de som ikke kan vikepliktsregelen, og de skal øve seg på å kjøre i ukjent terreng…

Det er mange enkeltfunksjoner i leken. Enkeltfunksjoner som er helt avgjørende for barnet. Skal barnet mestre lek, må det inneha kompetanse på mange felt. De må kunne ha evne til å *planlegge.* De må kunne *organisere.* De må være *fleksible* nok til å kunne endre lek eller premisser. Å *regulere s*eg selv er en annen ting barna bør kunne mestre. Å se seg selv utenifra, altså *selvmonitorering,* er essensielt. De må ta i bruk *arbeidshukommelsen* sin. De må kunne i*gangsette.*

Her er et lite eksempel:
To barn sitter i sofaen. Sitter med hver sin duplofigur og leker Brannmann Sam. De lager en fortelling sammen. " Så begynte det å brenne" sier den ene. " Ja, da må du ta ut bilen" sier den andre. " VI må kjøre fort"..... " også på veien ser vi en katt som sitter oppi et tre"..... " Ja, og du stopper"..... " så tar vi ut stigen"....."og vi må ha røykdykkermasker".... osv…..
En ganske omfangsrik og komplisert lekeserie. Så kommer et barn til. Har en bil i hånda og spør: *"Kan jeg få være med?"* De to som sitter i sofaen er store, mens barnet som kommer til, er mindre. Barna i sofaen ser på hverandre. " *Ja da, det kan du"* . Allerede i svaret legger barna over i et annet tonefall. Det lille barnet tar plass i sofaen, og sammen begynner de; "*bæbubæbubæbu*", og fortsetter med en langt enklere lek for å få den minste med.

Dette er et godt eksempel på hva barn mestrer i en lek. Her har vi barn som klarer å sette sine egne behov litt til siden for å inkludere flere barn. De er fleksible nok til å endre planer og fortsette leken uten nevneverdige problemer. De har erfart nok til at de vet at det lille barnet ikke kommer til å henge med i deres kompliserte lek, og gjør derfor en endring for å komme det i møte. De kompromisser, og ser at å legge noe til side ikke betyr å måtte gi avkall på noe. Dette er viktig lærdom barna våre skal ta med seg for å lykkes i å omgås andre både nå og senere. Det hører med til historien at disse barna fortsatte å leke sammen ute etter at det hadde vært både lunsj, samling og påkledning, og bare det vitner om evne til å holde på en tanke, og planlegge i fremtid. Dette her er læring i lek. Dette er barnets viktigste aktivitet, og vårt mål er å være tilstede for barna for å kunne hjelpe alle i å utvikle seg.

Det er derfor utrolig viktig hvilke voksenpersoner barnet møter i barnehagen. Vår viktigste oppgave er å gjøre barnet til "Den beste utgaven av seg selv", og da må vi vite hva vi skal se etter!
Vi voksne påtar oss oppgaven som stillas for barna. Vi skal trøste og støtte når det trengs og vi skal heie når det er rom for det. Og vi skal stå med henda i været og glede oss over de som står på pallen og lykkes!! Vi skal være gode voksenpersoner som barna deres skal bli utsatt for hver eneste dag!
I Snarveien FUS barnehage har ikke barna BARE lekt! Vi har lekt vi, og vi har faktisk øvet oss på livet!

Tindlund barnehage - Prosjektarbeid på Trollberget 0-3 år – «Sarpsborg 1000 år.»

Prosjektarbeid handler mye om at barna skal få erfaringer med å finne fram til egen kunnskap. Hva er barna interessert i? Hva kan de fra før? Hva vil de vite? Og hvordan skal vi sammen finne svar på spørsmålene våre? På småbarnsbasen er det ikke så mange barn som uttrykker seg godt gjennom talespråket. Vi kan ikke sette oss ned med en gruppe barn å spørre de hva de vet om byen vår og 1000 års jubileet. Likevel kan vi jobbe med dette som et prosjekt. Vi vil fortelle litt om hvordan vi tenker rundt prosjektarbeid på småbarnsbase, litt om vårt prosjekt som startet i 2014 og vil vare utover i 2016 og hvordan barna er med i prosessen og utvikler prosjektet videre fra år til år med nye barn. Sarpsborg 1000 år er hovedoverskriften på prosjektet.

Vi startet opp med «Huset mitt» ut fra et barns interesse for det gule huset sitt. Vi tenkte at det var et fint utgangspunkt i noe som var kjent, nært og felles for alle barna. Alle bor i Sarpsborg. Vi besøkte barnas hus, tok bilde av barnet foran døra til huset sitt, og hang opp bilder på veggen tilknyttet et kart over Sarpsborg. Den ene veggen på basen vår ble en prosjektvegg der vi hang opp bilder fra alt vi gjorde i forbindelse med prosjektet. Sarpsborgsangen med illustrasjoner ble også heng opp.

Vi hadde ofte samlingsstunder foran prosjektveggen. Der snakket vi om turene vi hadde vært på, hva vi hadde sett og opplevd, barna fikk komme fram og peke. Ikke alle har like godt muntlig språk, men de kan vise oss og de andre barn hvilken opplevelse de likte, og ble veldig stolte da gjenfortalte og satt ord på opplevelsen bak bildet. Vi hadde også samlingsstunder der vi tilførte noe nytt. Historien om Olav den hellige, om hvordan byen ble til osv.

Flere av barna sto ofte foran veggen å så på bilder selv eller snakket med de andre barna om det. Noen av barna viste interesse for alle tømmerstokkene som illustrerte tømmerfløtingen på Glomma i Sarpsborgsangen. Vi gikk i skogen og fant "tømmerstokker" i form av pinner, og eksperimenterte med tømmerfløting ute i vanndammene i barnehagen. Stokkene trengte vann for å bevege seg framover i "elva" vår, og de datt ned fra fossen. Jo mere vann, jo fortere gikk tømmerstokkene.

Barnehagen var mye på tur. Først og fremst for å besøke alle de 14 barna på basen sine hjemsteder. Ellers var vi mye i nærmiljøet og i skogen, men tok også noen bussturer til byen. Her var det mye spennende vi måtte få med oss. Brannstasjon, politistasjon, kulåsparken og ikke minst statuen av Olav den hellige. Han måtte vi også «gjenskape» når vi kom tilbake til barnehagen. Vi så på bilder og brukte klosser og lego til å bygge våre egne veier og hus.

Vi bruker mye bilder i dokumentasjonsarbeidet vårt. Henger opp på veggen, og skriver ned episoder eller utsagn som vi som personale observerer. Dokumentasjonen skal både gi barna mulighet til å se og gjenoppleve det vi har gjort, gi foreldrene et innblikk i prosjektet og gi oss grunnlag for å bruke dette til pedagogisk dokumentasjon. Vi ønsket at prosjektet skulle være en del av hverdagen og i alt vi gjorde både inne, ute, i formingsaktiviteter og på tur. Og at barna skulle få ulike erfaringer og lære noe på veien. Vi bruker ulike type møter på å diskutere hva vi har observert, hva det sier oss om barnas lek, utvikling, læring og interesse? Hva kan vi lære om oss selv og vår rolle? Hvor går veien videre?

Som miljøfyrtårn barnehage er gjenbruk fint til prosjekt. Her blir gamle melkekartonger til hus. Barna får se på bildet av huset sitt som mal og maler husets farge på kartongen. Huset får også tak og dør og en liten miniatyr figur av seg selv som kan flytte inn etter hvert. Disse miniatyrene av seg selv ble veldig populære og ble brukt mye i lek.

Vi har også sett stor interesse for kumlokk når vi er på tur. Dette har vi tatt bilder av og tatt med til basen. Nå er det kumlokk på gulvet med mange ulike logoer/motiv. De tråkker på dem, sammenligner og teller dem. Barna trekkes mot dem når vi er ute og går. Noen kumlokk (sluk) er det hull i! «plopp» sier det om man kaster ned en stein. Andre er tette og har ulike logoer. Det er litt stas når sluket er tett og vi kan tilføre zalo i vannet som samler seg opp. Men hvor ble det av kumlokkene når snøen kom? Med kalde dager og mye inne-lek forsvant interessen for kumlokk og buss lek ble en fast aktivitet. Dette er en lek vi vil ta utgangspunkt i videre i prosjektet. De setter stolene etter hverandre og skal kjøre buss til byen for å kjøpe is. Vi tilrettelegger det fysiske miljøet på basen slik at den innbyr til bil-, buss- og tog lek. Vi maler by med veier, hus og butikker på vinduene, legger fram bil teppe, lager buss og bussparkering. Vi vil også dra på bussturer til biblioteket for å finne bøker som omhandler dette og en tur til byen.

Miniaturfigurene av barna får også være en del av leken i år etter fjorårets suksess. Barna er på utsiden og innsiden og ser igjennom vinduene. «Er det noen som bor der inne?» «Er det noen hjemme? De flytter på figurene, blomstene, duer, skilt og postkasser. Det er også biler, busser og logoer de kan leke

med. Personalet ønsker å bruke tid på å observere barna i lek etter at vi tilførte noe nytt i det fysiske miljøet. Hvor vi ender, vet vi ikke enda, og det er jo en av de tingene som er spennende med å jobbe i prosjekt.

Språkgruppa - Systematisk språkutvikling gjennom språkgruppa for minoritetsspråklige førskolebarn.

Språk er grunnlaget for all kommunikasjon og samhandling, men det første vi ønsker å oppnå med vår barnegruppe er trygghet og tilhørighet. Hvis et barn er utrygg får foreldrene lov til å være tilstede så lenge barnet trenger det. Barn må være trygg for å lære, så vi bruker lang tid på å bli kjent med hverandre. Dette gir også trygghet for foreldrene, og når foreldrene er trygge slår barna seg fortere til ro.

Vi starter alltid dagen med en samling, hvor vi sitter i ring slik at alle ser hverandre. Her kan vi fortelle hverandre ting vi ønsker å dele eller vise frem en ting et barn har med og prate rundt det. Vi oppmuntrer barnas fortellerglede og alle barna får tid til å si det de vil. Vi prøver å rette oppmerksomheten mot det barnet vil si, ikke hvordan det sier det. Er det et barn som ikke ønsker å si noe er det helt greit.

Når barna er ferdige med å fortelle, har vi en sangstund. Vi bruker konkreter til sangene, så barna får «se» hva vi synger om. Vi har også en del sanger hvor vi må bruke kroppen, og når vi voksne er med og bruker oss selv i sangen synes barna det er lettere å tørre å være med. Vi har også mange sanger med tegn til tale, og barna er alltid ivrige med for å lære sangene «med hendene». Jeg spiller gitar og har stor tro på at barn lærer språket fortere gjennom sang, dans og musikk.

Vi forteller eventyr med konkreter og har høytlesning med bøker som har gode bilder som barna kan få se på og dermed forstå eventyret bedre

Vi har masse godt pedagogisk verktøy som f.eks. snakkepakken, bravo-kofferten, lyd-lotto, villkatten, shopping spillet og puzzle spill. Vi har også laget oss språkposer med: eventyr, benevning av kroppen vår, geometriske figurer, tall, alfabetet, dyr og årstider. Barna har også fått hver sin bok som de jobber i. Når vi går igjennom leksa dem har hatt får dem et klistremerke i boka si, og det er stas.

Vi erfarer at barna forstår lettere når vi bruker konkreter og bilder som støtter oppunder det vi sier, og barna får også bruke posene til å spørre hverandre. Vi bruker god tid, og prøver å bruke alle rutiner og situasjoner til å lære språk. Vi tar bilder i løpet av dagen, både av barna og forskjellige aktiviteter. Denne dokumentasjonen er også veldig nyttig i samtaler med både barna og foreldrene.

Vi ansatte spiser sammen med barna, og her har vi også en fin mulighet til gode samtaler. Alt fra forskjellige matpakker til hva som er sundt for kroppen vår å spise. Viktig å være gode rollemodeller her.

Det er 14 barn og to ansatte i språkgruppa, og vi er sammen med barna på absolutt alt som skjer i løpet av dagen. I og med at det er så få barn i forhold til oss ansatte har vi en unik mulighet å *se og høre* alle barna. Vi tar oss god tid og gir barna tid. Det å bli sett og hørt er viktig for barnas selvtillit, trygghet og fellesskapsfølelse. Vi har nå holdt på med språkguppa i 2 år, og for hver nye gruppe barn vi har startet med, opplever vi det samme. Vi har en gruppe med nysgjerrige, trygge og glade barn som er ivrige med i sin «barnehagehverdag.»

1. Fakta om barnehagene

Barnehagen er den første læringsarenaen i et langt utdanningsforløp og skal bidra til trivsel og glede i lek og læring. Her presenteres tall og fakta om barnehagene, barna og de ansatte.

1.1 Barn i barnehage.

Retten til barnehageplass er kun en minimumsforpliktelse for kommunen, jf. § 8. Alle barn med rett til barnehageplass har fått tilbud de siste fem årene. I løpet av disse årene har kommunen også gitt tilbud om barnehageplass til barn som søkte barnehageplass, men som ikke hadde formelt rett til plass, jf. løpende opptak.

I 2015 ble det innført to moderasjonsordninger innenfor foreldrebetaling. Ingen husholdning skal betale mer enn 6 % av inntekten sin til en barnehageplass og gratis kjernetid for 4- og 5- åringer som bor i husholdninger med lav inntekt har rett til å få 20 timer gratis oppholdstid i barnehagen hver uke. Antall barn med redusert pris i barnehagene pr. 15.12.2015 var 307. I Sarpsborg er det ingen som kun benytter seg av 20 timer gratis oppholdstid, men 113 barn benytter seg av det som en del av barnehagetilbudet.

Antall barn i ordinære barnehager og familiebarnehager:

Barn 2012	Barn 2013	Barn 2014	Barn 2015
2782	2769	2797	2713

Pr. 15.12.2015 gikk det totalt 2713 barn i barnehagene i Sarpsborg kommune. En nedgang på 84 barn fra 2014. Årsaken til dette kan være at antall 2009 barn som sluttet i barnehagen var et stort kull. I følge Udir er det også på landsbasis nedgang i antall barnehageplasser noe de setter i sammenheng med at det særlig blant to- og fire- åringene er en nedgang, noe som henger sammen med størrelsen på fødselskullene.

Tabellen under viser dekningsgrad for barn i alderen 1- 5 år i perioden 2012- 2015:

Årstall.	Sarpsborg	Fredrikstad	Skien	Kostra gr. 13	Østfold	Landet uten Oslo	Landet
Andel barn 1-5år m/ bhg.plass 2012	85,3	88,5	87,4	91,0	87,7	90,8	90,1
Andel barn 1-5år m/ bhg.plass 2013	85,9	89,0	85,0	91,0	87,5	90,8	90,0
Andel barn 1-5år m/ bhg.plass 2014	87,5	88,4	86,5	91,4	88,2	90,9	90,2
Andel barn 1-5år m/ bhg.plass 2015	87,9	90,0	86,1	91,5	88,6	91,1	90,4

Dekningsgraden har blitt stadig bedre i Sarpsborg i løpet av de siste fire årene. Som det fremgår av tabellen ligger dekningsgraden i Sarpsborg noe lavere sammenlignet med de andre kommunene med unntak av Skien. Sarpsborg kommune beveger seg i riktig retning.

Når det gjelder antall barn under 1 år som går i barnehagene i Sarpsborg så er det en økning i 2015 i forhold til foregående år. Årsaken til det vet vi ikke, men det følger trenden ved at stadig yngre barn går i barnehage.

0-åringer med barnehageplass:

2012	**2013**	**2014**	**2015**
35	26	32	46

Veien videre:
- Fortsatt sikre at de som har rett til barnehageplass etter gjeldende regelverk får tildelt barnehageplass.

1.2 Utbygging og behov for nye barnehageplasser.

I Sarpsborg er fordelingen mellom kommunale og private barnehager ca 30/70. Med bakgrunn i prognosene (utarbeidet i 2010) er det behov for utbygging på barnehageområdet.

Endring i barnehageplasser fra 2012 til 2015 (En plass kan bety flere barn da det er barnehager som tilbyr delte plasser):

Barnehager	**2012**	**2013**	**2014**	**2015**
Private	12	-5	18	-2
Kommunale	7	15	31	-55
Totalt	**12**	**10**	**49**	**-57**

Tabellen viser oversikt over antall plasser ut fra rapportering pr. 15.12 (BASIL). Det er en nedgang i antall plasser. Dette kan ha sammenheng med at barn født i 2009 var et stort barnekull som gikk over i skolen samtidig med at barn født i 2010 er et langt mindre årskull.

Høsten 2015 åpnet ny barnehage på Hafslundsøy. I den sammenheng ble Vestvold barnehage lagt ned og plassene ble flyttet inn i ny barnehage Haflundsøy. Ikke alle plasser ble satt ut i drift for barnehageåret 2015/2016 da etterspørselen var for lav. I tillegg til at ikke alle plasser åpnet ved Hafslundsøy barnehage valgte Sarpsborg kommune ikke å åpne Baterød barnehage i midlertidige lokaler på Skogholtet. Ifølge prognosene vil det i årene fremover være en vekst i befolkningen i Sarpsborg, det vil derfor være behov for nye barnehageplasser i årene fremover. Behovet flytter seg mellom å ligge øst og vest for Glomma.

Prosjektering av ny barnehage sentrum er godt i gang. Ny barnehage Søndre Skjeberg er også startet opp. Det vurderes å flytte midlertidig barnehage Sandbakken til tomt i Søndre Skjeberg.

Veien videre:
- Ny barnehage Sentrum og ny barnehage Søndre Skjeberg ferdigstilles og settes i drift.

1.3 Økonomi.

Med bakgrunn i barnehagelovens § 14 skal kommunen yte tilskudd til ordinær drift av alle godkjente private barnehager forutsatt at barnehagen har søkt om godkjenning før barnehagesektoren ble rammefinansiert. Kommunen kan yte tilskudd til barnehager som søker om godkjenning etter at barnehagesektoren ble rammefinansiert. I tillegg til at kostnader til barnehager dekkes gjennom rammetilskuddet, finansierer foreldrene deler av kostnaden for en barnehageplass.

Regjeringen uttrykte et mål om at den vil øke minimumstilskuddet til 100 % av det kommunale kostnadsnivået innen 2015. Dette er utsatt og tenkt satt i verk fra 01.01.2016 da det også vurderes ny forenklet modell og ny beregning av pensjon og kapitaltilskudd. I løpet av 2015 har det vært høring på forslag til ny modell for beregning av tilskudd til private barnehager. Høsten 2015 ble det besluttet en ny modell på bakgrunn av den gamle med endring på beregning av pensjon og noen justeringer på kapital. Tilskuddet beregnes fortsatt ut fra kommunens utgifter i egne barnehager, men pensjon legges på som påslag på 13 % i stedet for kommunens reelle utgift til pensjon. Videre er det i ny modell tatt høyde for barnehagens byggeår ved beregning av kapitaltilskudd. Ny modell for beregning av tilskudd er gjeldende fra 01.01.2016.

Oversikt på tilskudd til private barnehager fra 2012 – 2015:

2012	2013	2014	2015
214mill.	224 mill.	261 mill.	258mill.

Oversikten viser en økning på tilsammen kr. 47 mill. på to år. Sarpsborg kommune har de samme utfordringer i 2015 som i 2014 når det gjelder nøkkelfaktorene som ligger til grunn for rammeoverføringen.

Refusjoner

Private barnehager kan, med bakgrunn i sine vedtekter, gi tilbud til barn bosatt i annen kommune. Dersom private barnehager tar inn barn bosatt i annen kommune, har kommunen der barnet har barnehageplass rett til å søke bostedskommunen om refusjon for kostnader til ordinær drift som ikke dekkes av foreldrebetaling og andre offentlige tilskudd.

Private barnehager i Sarpsborg kommune som ga tilbud til barn som ikke er bosatt i Sarpsborg:

2012	2013	2014	2015
48 barn	42 barn	42 barn	59 barn

Som en ser av tabellen er antallet barn for 2014 og 2013 det samme, og det har vært en nedgang fra 2012. For 2015 var det igjen en økning i antall barn fra andre kommune med barnehageplass i Sarpsborg. Det kan ha en sammenheng med overkapasiteten og at flere private barnehager derfor valgte å fylle opp med barn bosatt i andre kommuner. Det er i hovedsak barn fra Fredrikstad kommune som har plass i private barnehager i Sarpsborg.

Antall barn bosatt i Sarpsborg kommune som har barnehageplass i privat barnehage i annen kommune:

2012	2013	2014	2015
69 barn	69 barn	69 barn	66barn

Tallene her viser en positiv tendens. Over 90 % av barn som er bosatt i Sarpsborg og har barnehageplass i annen kommune har barnehageplass i Fredrikstad, dette gjelder både for 2015, 2014,2013 og 2012. For 2015 ser en igjen en liten økning i antall barn. Av de 66 barna er det en klar fordeling mellom to områder. Barn som bor i området Skjeberg og barn som bor i området Greåker/Sollie. Dette området er ikke trukket fram som spesielt utfordrende i Kommunedelplan for barnehageområdet 2011- 2023. Det er ikke en klar sammenheng mellom kapasitet i Sarpsborg sine barnehager og valg av plass i annen kommune. Det kan se ut som om

foreldre velger barnehage ut i fra vei til og fra jobb, eller at man ønsker en bestemt pedagogisk profil på barnehagen man ønsker til sine barn

1.4 Bemanning og kompetanse.

Kvaliteten på det som foregår til daglig i barnehagen er avgjørende for hvordan barnehagen påvirker barnets trivsel og utvikling – her er forskningen sammenfallende i følge Meld. St. 24. Særlig viktig er kvaliteten på relasjonene og samhandlingen mellom voksne og barn og barna i mellom. Rammene rundt *strukturkvaliteten* bidrar til å legge til rett for *prosesskvaliteten*.

Strukturfaktorer som det å ha store barnegrupper og for få ansatte kan gjøre det vanskelig å oppnå målet med barns medvirkning og mulighet til innflytelse i egen hverdag, men ikke nødvendigvis. De voksnes/personalets holdninger, kunnskap og kompetanse er derimot avgjørende for barns trivsel og utvikling i barnehagen. Prosesskvaliteten er med andre ord varierende.

1.4.1 Antall barn pr. ansatt.

Tallene som presenteres er hentet ut fra BASIL som har utarbeidet en nasjonal tilpasning for å kunne sammenligne barnehager med ulik sammensetning av barn, justert for alder og oppholdstid. Barn under to år er vektet dobbelt.

Barn per ansatt.	**2014**	**2015**
Barnehager i Sarpsborg	6,65	6,6
Det nasjonale snittet	6,2	6,0

I oversikten for 2014 delte vi inn i kommunale- og private barnehager, mens vi for 2015 ser barnehagene under ett, da det er kun marginale forskjeller mellom kommunale og private barnehager i Sarpsborg på antall barn pr. ansatt. På denne måten kan vi se hvordan barnehagene i Sarpsborg ligger i forhold til det nasjonale snittet.

1.4.2 Kompetanse som kvalitetsfaktor.

I strategien *Kompetanse for framtidens barnehage 2014- 2020* er det utarbeidet et system for kompetanseutvikling. Barnehageeier har det primære ansvaret for kompetanseutvikling for sine ansatte og har derfor to viktige roller i forhold til kompetanseutvikling i egne barnehager. Det ene er at eier skal motivere og legge til rette for etter- og videreutdanning for personalet og det andre er å drive en ansettelsespolitikk som styrker barnehagens samlede kompetanse.

Tabellen viser hvor mange barnehager som har barne- og ungdomsarbeidere:

Barnehager	**2013**	**2014**	**2015**
Private	18 av 40	13 av 39	18 av 39
Kommunale	16 av 17	14 av 16	11 av 12

Av de kommunale barnehagene så er det kun en barnehage som ikke har noen barne- og ungdomsarbeidere ansatt. I forhold til de private så er tallene for 2015 noe bedre enn for 2014, med en økning fra 13 til 18 barnehager.

Veien videre:

- Barnehageeier må fortsatt legge til rette for at flere ufaglærte i barnehagene tar fagbrev i barne- og ungdomsarbeiderfaget.

1.4.3 Dispensasjon fra utdanningskravet

Barnehageloven §§ 17 og 18 gir kommunen adgang til å innvilge midlertidig og varig dispensasjon fra utdanningskravet for styrer og pedagogisk leder. I Sarpsborg kommune er det for noen år tilbake gitt en varig dispensasjon. Barnehagemyndigheten innvilger ikke lenger varige dispensasjoner.

Barnehager	**2012/2013**	**2013/2014**	**2014/2015**	**2015/2016**
Kommunale	1	0	0	0
Private	2	0	0	0

Veien videre:

- Fortsette å arbeide for at det ikke er noen på midlertidig dispensasjon i barnehagene i Sarpsborg kommune.

1.4.4 Kjønn i barnehage.

Pr i dag er det på landsbasis 11,3 % av de ansatte menn i stillingskategoriene styrer, pedagogiske ledere, assistenter og annet personale som utfører arbeid knyttet til barn som krever ekstra ressursinnsats.

2012	**2013**	**2014**	**2015**
11,0	10,8	11,5	11,1

Andel ansatte menn i barnehagene i Sarpsborg:

Som det går frem av tabellen så har det vært en nedgang på antall menn i barnehagene, nå ligger Sarpsborg litt under landsgjennomsnittet. Årsmeldingen pr. 15.12 (BASIL) viser at det er flest mannlige ansatte i de største private barnehagene. En årsak til dette kan være at «menn rekrutterer menn».

Veien videre:

- Ved nyansettelser oppfordres barnehageeier til å ha fokus på kjønnssammensetningen i barnehagene for å gjenspeile samfunnet bedre.

2. Formål, innhold og kvalitet.

Barnehagens formål er å ivareta barnas behov for omsorg og lek, og fremme læring og danning som grunnlag for allsidig utvikling, i samarbeid og forståelse med barnas hjem. Barnehagen er en pedagogisk virksomhet som skal planlegges, dokumenteres og vurderes. Den enkelte barnehage står fritt til å velge metoder og omfang ut fra lokale forutsetninger og behov. Innholdet skal være allsidig og variert, og utformes slik at hvert enkelt barn får opplevelser og erfaringer som støtte for sin utvikling av kunnskaper, ferdigheter og holdninger. Barnehagens innhold er delt inn i sju fagområder som er sentrale for opplevelse, utforskning og læring.

2.1 Barnehageeiers rolle.

Barnehageeier har ansvaret for at barnehagen drives i samsvar med gjeldende lover og regelverk jf. barnehagelovens § 7 *Barnehageeierens ansvar.* Det følger av eieransvaret å ha en forsvarlig styring, herunder stille til disposisjon de nødvendige rammebetingelser for å kunne oppfylle barnehagelovens krav. Barnehagen skal være en lærende organisasjon slik at den er rustet til å møte nye krav og utfordringer. Kvalitetsutvikling i barnehagen innebærer en stadig utvikling av personalets kompetanse.

2.2 Veiledning av nyutdannede barnehagelærere.

Alle nyansatte nyutdannede barnehagelærere skal få veiledning den første tiden i jobben sin. Det er barnehageeier som har hovedansvaret for å gi nytilsatte nyutdannede barnehagelærere veiledning og oppfølging. Veiledning av nyutdannede bidrar til å:

• rekruttere flere dyktige barnehagelærere
• beholde barnehagelærere i yrket
• sikre kvaliteten i barnehagene

Veiledningen skal sikre en best mulig overgang mellom utdanning og yrke, og skal bidra til å rekruttere og beholde dyktige barnehagelærere i barnehagen. En kartlegging foretatt av barnehagemyndigheten i 2014 viste at 34 av totalt 55 barnehager i Sarpsborg har et opplegg for nyutdannede barnehagelærere.

Veien videre:

- Barnehagemyndigheten vil fortsette å jobbe systematisk for at alle barnehageeiere skal ha et system for veiledning av nyutdannede barnehagelærere – det skaper barnehager med bedre kvalitet. Området løftes frem på Fagarena.

2.3 Brukerundersøkelser.

Sarpsborg kommune som barnehageeier benytter nettportalen bedrekommune.no som Kommunenes sentralforbund (KS) har utarbeidet for gjennomføring av brukerundersøkelse. Brukerundersøkelsen blir gjennomført som en ren nettbasert undersøkelse. Bedrekommune.no er kun tilgjengelig på norsk og engelsk. Brukerne har tatt stilling til hvert av spørsmålene på en skala fra 1- 6, hvor 1 er svært misfornøyd og 6 svært fornøyd. Tabellen viser resultatet for de kommunale barnehagene i Sarpsborg kommune i perioden 2011- 2015:

Områder	**2011**	**2012**	**2013**	**2014**	**2015**
Resultat for brukerne	5,0	4,9	4,9	5,0	4,9
Trivsel	5,2	5,1	5,1	5,2	5,1
Brukermedvirkning	4,8	4,7	4,7	4,7	4,6
Respektfull behandling	5,3	5,3	5,3	5,3	5,3
Tilgjengelighet	5,5	5,5	5,5	5,5	5,5
Informasjon	**4,8**	**4,6**	4,7	**4,6**	**4,6**
Fysisk miljø	**4,6**	**4,5**	4,4	**4,6**	**4,6**
Helhetsvurdering	**5,2**	**5,1**	**5,0**	**5,1**	**5,0**
Svarprosent	**33 %**	**30 %**	**35 %**	**35 %**	**42 %**

Tabellen viser at foreldre/foresatte er fornøyd med barnehagene, det er marginale forskjeller på alle områdene de fem årene brukerundersøkelsen er gjennomført. Ett område skiller seg noe ut med en nedgang på 0,2 % siden 2011 og det er brukermedvirkning. Svarprosenten var derimot merkbart høyere i 2015 enn forutgående år - hele 42 %. Sammenlignet med tidligere år er det meget bra.

I 2015 ble det nedsatt en arbeidsgruppe bestående av representanter fra både kommunale- og private barnehager som skulle se på et felles system for brukerundersøkelser.

Veien videre:

- Det arbeides med å utvikle et felles system for brukerundersøkelser for alle barnehagene, i regi av Sarpsborg kommune som barnehagemyndighet. Planlagt tid for gjennomføring første gang er våren 2017.

2.4 Kvalitetsarbeid i barnehagene.

For å få gode barnehager må det jobbes systematisk med kvalitetsutvikling. Det er viktig at barnehagene har et godt pedagogisk innhold og har god interaksjon mellom voksne og barn. Barnehagene er en del av et helhetlig utdanningsforløp som styrker sammenhengen mellom barnehage og skole. Samtidig er det viktig å legge vekt på barndommens egenverdi og det helhetlige læringssystemet som den norske barnehagen bygger på. Barnehagene har ulike systemer for kvalitetsarbeid, og det er barnehageeier som har ansvaret og velger hvilken modell/system barnehagen skal bruke.

2.4.1 Kommunale barnehager.

Kvalitetsvurdering

Kvalitetsvurdering er etablert for å ivareta kommunens ansvar som barnehageeier. Systemet er et tiltak for å bekrefte god tilstand og/ eller avdekke kvalitetsavvik, samt legge til rette for et systematisk og målrettet arbeid med kvalitetsutvikling i den enkelte barnehage.
System for kvalitetsvurdering består av:

- ✓ Intern kvalitetsvurdering / kartlegging av barnehagens ståsted og egenvurdering
- ✓ Ekstern kvalitetsvurdering i regi barnehageeier
- ✓ Utviklingsmøte mellom enhet og barnehageeier ett år i etterkant av kvalitetsvurderingen.
- ✓ Barnehagevandring. Et verktøy for leder, mellom to kvalitetsvurderinger, for å se og utvikle sine ansattes arbeid med barna, gjennom å bruke barnets stemme og ha denne som utgangspunkt for medarbeidersamtalen.

I 2015 ble det gjennomført kvalitetsvurdering ved tre barnehager og følgende vurderingsområder ble valgt:

Barnehage	**Vurderingsområde**
Fritznerbakken	Barnas deltakelse – tid, tillit og makt
Tindlund	Voksnes tilstedeværelse
Sandbakken	Barnehagens språkmiljø med fokus på ord og begreper

Vurderingsområdene er nært knyttet til hverandre og barnehagens pedagogiske arbeid, og har derfor blitt berørt i alle de tre kvalitetsvurderingene.

Vi ser at barnehagene har jobbet bra med relasjoner og voksnes holdninger til hvordan man møter barn. Samspillet mellom voksne og barn er preget av omsorg, varme og respekt. Barns medvirkning har hatt stort fokus de siste årene og dette kommer til syne ved at personalet viser en fleksibilitet med tanke på tid, organisering, lek og aktivitet som tar utgangspunkt i barns uttrykk, ønsker og interesser. Vurderingsteamet opplever at barns initiativ og ønsker blir tatt på alvor og at barn får være med å påvirke egen barnehagehverdag. Barnehagene legger til rette for ulik lek og aktivitet inne, ute og i nærmiljøet og barn er deltagende i mange av barnehagens gjøremål.

Barnehagene i Sarpsborg kommune skal være inspirert av Reggio Emilias filosofi, og det jobbes stadig mer med små og store prosjekter som tar utgangspunkt i barns interesser. Personalet ble utfordret på at de kan fordype seg enda mer når de arbeider med ulike temaer og prosjekter. Undring, utforskning og evnen til å improvisere er viktige kvaliteter ved den voksnes væremåte, og personalet kan i enda større grad legge ut spor som inspirerer og stimulerer barnas nysgjerrighet og utforskertrang.

I tråd med Reggio Emilias filosofi skal det også finnes en bevissthet rundt rommet som læringsarena og dets betydning for barns læringsmiljø. Gjennom kvalitetsvurderingene opplever vi at det finnes en

gryende forståelse blant personalet i forhold til hvordan de innreder og bruker rommene. Personalet kan videreutvikle rommene med sikte på at de skal være tydelige, estetisk innbydende, gi barn utfordringer og inspirere til kreativitet, undring og utforskning.

Språklig kompetanse og barnehagenes språkmiljø har vært et sterkt satsningsområde i Sarpsborg kommune de seneste årene. Vi ser at dette har skapt en bevissthet og en endring av praksis knyttet til de voksnes væremåte og hvordan det jobbes for at barn skal møte et rikt og variert språkmiljø. Allikevel opplever vi at det er varierende praksis og at det må jobbes videre for å få en helhet og systematikk som sikrer at alle de ansatte jobber i tråd med det som er ønskelig.

Barnehagene skal være lærende organisasjoner som kontinuerlig er i endring og utvikling, og systematisk vurderingsarbeid legger grunnlaget for dette. I denne sammenheng er det viktig at lederne legger til rette for faglige refleksjoner og drøftinger av barnehagenes praksis. Vi opplever at de ansatte er positive til og ser nytten av denne måten å jobbe på og etterspør mer tid til slikt utviklingsarbeid.

Handlingsprogram for IKT i barnehager

I henhold til handlingsprogrammet for IKT i barnehager er det blitt investert i ulike digitale verktøy i barnehagene de siste årene. Barnehagene jobber med å integrere verktøyene som en naturlig del av det pedagogiske arbeidet i barnehagen. Sikker og kreativ bruk av digitale verktøy har inngått i noen av de satsingsområdene og kompetansetiltakene som har vært gjennomført for de ansatte i barnehagene.

2.4.2 Private barnehager.

De private barnehagene har ulike systemer på hvordan utvikle god kvalitet i barnehagen. Her følger ett eksempel på kvalitetsarbeid i barnehagen.

Skogro barnehage – «Trygge barn». Bruk av trygghetssirkelen (Circle of Security)

Bakgrunn

De senere årene har UDIR (Utdanningsdirektoratet) hatt fokus på "Barns trivsel, voksnes ansvar" gjennom en veileder utgitt i 2012. Nesten samtidig fikk barnevernet i Sarpsborg økte midler til å være mer knyttet opp mot barnehagene, noe Skogro barnehage benyttet seg av med blant annet å invitere barnevernet med på personalmøte. Fylkesmannen hadde en stor konferanse på Quality hotell i 2014 om barnevern, og etter dette har både barnehagens kunnskap og ønsket om enda mer kunnskap vokst i personalgruppen. Både på dette med personalets rolle ifht barns trivsel / mobbing, og i forhold til hvilken jobb barnehagen er satt til å gjøre med tanke på å samarbeide med barnas hjem.

Prosessen i personalgruppen

I løpet av de siste 3 årene har barnehagen hatt fokus på dette med å være tydelige, og kommunisere at vi er faglig dyktige ut mot foreldrene. Vi er stolte av den jobben vi gjør, og vi står ikke med lua i handa og "bare" jobber i barnehage. Personalet har hatt fokus på å se etter de viktige tingene i forhold til hva barna signaliserer. Personalgruppen har fått veiledning av barnevernet og hatt temaet oppe jevnlig på ulike møter - både personalmøter, assistentmøter og ledermøter. Etter et foredrag med Kari Killèn på konferansen med fylkesmannen i 2014, ble styrer veldig opptatt av det hun fortalte om. "Dere i barnehagen sitter på så mye kompetanse som dere ikke vet at dere har. Dere ser så mye, men dere vet ikke hva dere skal se etter". Mai 2015 var styrer og en pedagogisk leder på et kurs på RBUP i Oslo med temaet " Tilknytningsteori i arbeid med små barn og deres familier, om bruk av Circle Of Security (COS - trygghetssirkelen). Vi lærte også om hjernens utvikling i forhold til temaet. Sjelden har vi vært på et kurs der vi dagen etter i barnehagen gikk inn og endret strategi. Ikke bare på oss selv, men delte den med hele personalgruppa med en gang. Vi fikk med oss ledergruppen på å skrive dette

inn i årsplanen, og begynte å jobbe med kunnskapsoverføring på resterende møter før sommeren, og barnehagens planleggingsdag samt første personalmøte på høsten.

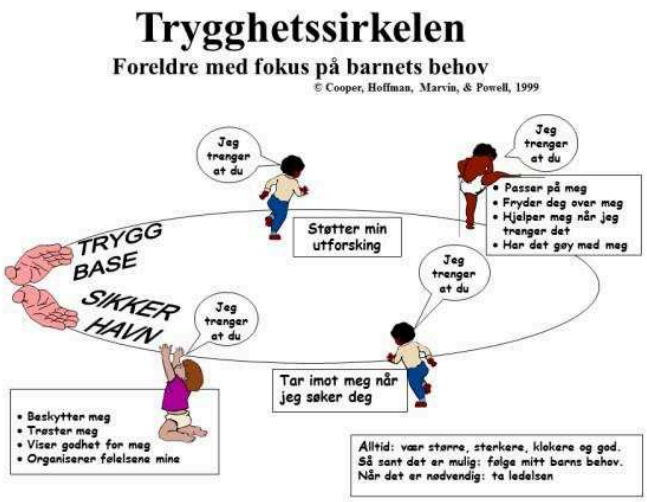
Hva er Trygghetssirkelen?

Her er en kort forklaring:

Circle Of Security - trygghetssirkelen- er en metode å jobbe etter for å være ekstra oppmerksomme på:

* barnets behov * tune oss inn på følelsene *prøve å tolke de signalene det sender ut.

Vi er barnets trygge base som de forsker ut fra og sikre havn som de alltid kan vende tilbake til, der de vil finne trøst og forklaring på sine følelser. Jo yngre barnet er, jo kortere er turene ut av basen og inn i den sikre havnen. Det er flere følelser som må settes ord på og forklares, fordi kunnskapen enda er for liten til å klare å tolke dem selv. Veldig kort beskrevet - hvis et barn fra det er født blir møtt etter denne modellen, så vil det utvikle seg til å bli et trygt og selvstendig barn som er rustet til å ta imot det livet bringer. (Så finnes det selvsagt barn som vil trenge hjelp utover denne modellen, barn som har andre behov for hjelp. Samtidig sier erfaring at barn som ikke har en trygg og stabil tilknytning har mange av de samme vanskene som et barn med feks ADHD)

Foreldresamarbeid

Høsten 2015 ble det avholdt et foreldremøte med COS - Trygghetssirkelen - som tema. Der gikk vi gjennom modellen, hadde om hjernens utvikling og hva som skjer med barnet når vi klarer å «tune oss inn» og møte barna der de trenger det. På møtet hadde vi også gruppeoppgaver med muligheten til å reflektere sammen med andre foreldre. Vi prøver å veilede foreldrene til å se barnet ut fra denne modellen, og kan feks sitte med modellen foran oss på foreldresamtaler. Barnehagen har utarbeidet en enkel brosjyre som alle foreldrene har fått.

Konsekvenser i vårt arbeid

Hele personalet har mye større fokus på å trøste tilstrekkelig,» tune oss inn» på barnets følelser og bekrefte dem, se bak handlingene og finne ut hvorfor barnet søker etter en trygg havn. Vi avleder ikke barnet med en gang når det gråter, men bekrefter følelsene deres og setter ord på det vi tror barnet finner vanskelig. Vi er mer oppmerksomme på sammenhengen mellom barnets atferd og barnets følelser, og opplever at å «tune oss inn» og bekrefte barnas følelser, og trøste tilstrekkelig først, har en stor effekt. Barnet opplever seg forstått og sett, og vi får også satt ord på det vi trenger ifht veiledning av barna. Barnehagen har et verktøy der personalet enklere kan involvere foreldrene, og sammen jobbe for at hvert enkelt barn skal utvikles og trives med den de er.

Alle dager klarer verken foreldre eller personale i barnehagen å være alt vi burde. Da er det godt å vite at så lenge man reparerer og klarer det 30 %, så vil barna ha en sunn tilknytning likevel.

Veien videre:

- Alle barnehageeiere må fortsette å jobbe med kvalitetsverktøy som viser høy kvalitet og som fremmer trivsel, lek og læring.

3. Barnehagemyndigheten

Lov om barnehager skiller mellom rollen som barnehageeier og barnehagemyndighet. Kommunens rolle som lokal barnehagemyndighet fremgår i § 8 av Lov om barnehager, og en nærmere fastsettelse av oppgavene fremgår av §§ 10-16. Kommunen har som lokal barnehagemyndighet ansvar for å godkjenne, veilede barnehagene og gjennomføre tilsyn for å påse at gjeldende regelverk overholdes. Kommunen er i tillegg gitt ansvar for å forvalte statlige tilskudd til de private barnehagene, og sørge for likeverdig økonomisk behandling. Alle barn under opplæringspliktig alder som bor i kommunen, har rett til barnehageplass. Dette betyr at kommunen har ansvar for å sikre tilstrekkelig antall plasser og samordne opptak.

3.1 Barnehagemyndighetens rolle

Kommunen har i barnehagesektoren en dobbeltrolle som både eier for de kommunale barnehagene og myndighet for både kommunale og private barnehager. Dette kan være en utfordring fordi kommunen både skal godkjenne kommunale og private barnehager, føre tilsyn med at lovens krav overholdes og finansiere alle barnehagene. De private aktørene er også svært forskjellige. Det er en utfordring med hensyn til å etablere systemer som sikrer at nasjonalt vedtatte mål oppfylles i alle de ulike barnehagene. I Sarpsborg eier kommunen i underkant av 30 % av barnehagene, de resterende 70 % er private barnehager. Siden en stor andel av barnehagene er private er det viktig at kommunen fremstår som tydelig i sin rolle som barnehagemyndighet.

3.2 Tilsyn

Kommunens rolle som tilsynsmyndighet er hjemlet i § 16 i barnehageloven. Det er de aktiviteter som kommunen utøver for å sikre at barnehagene drives i samsvar med lov og forskrifter. I kommunens arbeid er det mange aktiviteter som inngår under tilsynsbegrepet. Dette kan være innhenting av informasjon gjennom årsplaner og/eller evalueringsrapporter, årsmelding, vedtekter, brukerundersøkelser og lignende. Innhenting av informasjon vil i tillegg til anmeldte og uanmeldte tilsynsbesøk sikre kommunens innsyn i den enkelte virksomhet. Dette betyr at tilsyn er en sentral oppgave kommunen utfører kontinuerlig, og ikke bare ved anmeldte eller uanmeldte tilsynsbesøk i barnehagene. Kommunen som barnehagemyndighet har ansvar for planlegging, kvalitetsutvikling og tilsyn med hele barnehagesektoren i kommunene. Tilsynet blir dermed en sentral del av det kommunale ansvaret.

3.2.1Fylkesmannen som tilsynsmyndighet.

Fylkesmannens mandat for å føre tilsyn med kommunene er fastsatt i kommuneloven § 60 b som suppleres av barnehagelovens § 9 andre ledd. Fylkesmannen har bare myndighet til å føre tilsyn med kommunen som barnehagemyndighet jf. barnehagelovens § 9.

Fylkesmannen gjennomførte to tilsyn i 2015 med Sarpsborg kommune som barnehagemyndighet:

- Gjennomført tilsyn i perioden 04.2014 – 04.2015 med hvordan kommunen godkjenner barnehagene i kommunen, jf. barnehageloven §§ 10 og 11. Tilsynet resulterte i et avvik med to merknader. Sarpsborg kommune som barnehagemyndighet utarbeidet ny mal for godkjenning av barnehager samt nye rutiner/prosedyrer innenfor området for å lukke avviket. Tilsynet ble avsluttet fra Fylkesmannens side.
- Gjennomført stikkprøvekontroll i forhold til investeringstilskudd og nye barnehager i årene 2006- 2012. Det ble ikke avdekket avvik i Sarpsborg kommunes kontroll med at vilkårene for investeringstilskudd ikke overholdes.

3.2.2 Kommunen som tilsynsmyndighet.

Veiledning og tilsyn er to sentrale oppgaver for kommunen som barnehagemyndighet. Veiledning som er hjemlet i barnehagelovens § 8 handler om å *bistå* barnehageeiere og – ledere i å få oversikt over kravene i lovverk med forskrifter og videre å veilede om tiltak for at virksomheten skal drives i tråd med dette.

Tilsyn handler om å *sikre* at barnehagene drives i tråd med lov og forskrifter. Tilsyn er i sterkere grad en kontrollfunksjon enn veiledningen. Det primære formålet er å kontrollere at kvalitet og innhold er i tråd med de krav som er nedfelt i barnehageloven med forskrifter, og de forventninger samfunnet har til barnehager som pedagogiske virksomheter.

Sarpsborg kommune har utarbeidet en egen plan for tilsyn som revideres hvert år.

3.2.3 Skriftlig tilsyn/ nettbasert.

Kommunen som barnehagemyndighet gjennomførte skriftlig tilsyn i alle barnehager i 2015.
Tilsynet ble åpnet i oktober for alle barnehagene.

Antall avvik 2012	Antall avvik 2013	Antall avvik 2014	Antall avvik 2015
14	0	2	1

Det nettbaserte tilsynet for 2015 resulterte i ett avvik samt en del kommentarer fra barnehagemyndighet til barnehageeier. Avvik betyr at barnehagene driver i strid med barnehageloven. Dette er meget alvorlig og kan føre til at barnehagen i ytterste konsekvens blir stengt hvis ikke avviket blir lukket innen oppgitt frist/ fristen for pålegget ikke overholdes.

Det er en betydelig nedgang i antall avvik fra 2012 til 2015. En slik utvikling viser viktigheten av det fokuset Sarpsborg kommune har i forhold til tilsynsrollen på barnehageområdet.

Gjennomgående feil/mangler som resulterer i kommentarer fra barnehagemyndighet til barnehageeier:

1. Ikke oppdaterte vedtekter- gjelder mange av de private barnehagene. Barnehagemyndigheten har de siste to årene gitt barnehagene tilbakemelding på mail om at vedtektene må endres. De barnehager som ikke har oppdaterte vedtekter vil få avvik i 2016.
2. Ikke signerte rapporter – gjelder flere av de kommunale barnehagene. Enhetsleder signerer som styrer, men ikke som eier. Da enhetsleder har delegert myndighet som eier er det viktig at enhetsleder signerer under begge. Vil resultere i avvik i 2016.
3. Ikke sendt «ferdig behandlet» rapporter – rapportene er ikke fremlagt SU da samarbeidsutvalget ikke har møte i den tiden som det nettbaserte tilsynet gjennomføres, dette gjelder spesielt de kommunale barnehagene. Det nettbaserte tilsynet gjennomføres i samme periode hvert år. noe som er meget forutsigbart. Barnehagemyndigheten forventer at barnehagene planlegger bedre slik at tilsynsrapportene blir behandlet innen rimelig tid etter at tilsynsperioden er ferdig.
4. Ikke levert rapporter til barnehagemyndigheten – barnehagemyndigheten får ikke tilsendt behandlede og signerte rapporter fra barnehagene, og må purre. Dette gjelder både private og kommunale barnehager.

3.2.4 Stedlig/anmeldt tilsyn.

Fokusområder for tilsynet i 2015 var følgende §§ i Lov om barnehager:

- Barnehagens formål og innhold (§§ 1 og 2)
- Forskrift om rammeplan for barnehagens innhold og oppgaver:

1.7 Barnehagen som pedagogisk virksomhet, med spesiell vekt på kvalitetsutvikling i barnehagen.
1.9 Inkluderende fellesskap med plass til det enkelte barn
Barns og foreldres medvirkning.

- § 4 Foreldreråd og samarbeidsutvalg

Det stedlige tilsynet resulterte i ett avvik. Barnehagen drev i strid med forskrift om pedagogisk bemanning i barnehage. Avviket ble lukket innen frist.

3.2.5 Ikke anmeldte tilsyn.

Ett av avvikene under det nettbaserte tilsynet i 2014 var så alvorlig at barnehagemyndigheten gjennomførte et stedlig tilsyn i januar 2015. På bakgrunn av det stedlige tilsynet gjennomfører tilsynsmyndigheten i Sarpsborg x- antall ikke anmeldte tilsyn i barnehagen barnehageåret 2015/2016. Før oppstart på barnehageåret 2016/2017 fattes det et vedtak på bakgrunn av de funn barnehagemyndigheten gjør.

Sarpsborg kommune som barnehagemyndighet mottok to bekymringsmeldinger i 2015. Den ene ble trukket og i den andre ble det ikke rettet tilsynssak mot barnehagen da barnehagemyndigheten fikk tilstrekkelig informasjon/dokumentasjon fra barnehageeier.

Veien videre:

- Fortsette med tilsynsarbeidet som gjøres etter utarbeidet plan for tilsyn for barnehagene i Sarpsborg.

3.3 Kompetanseutvikling

Barnehagen skal bidra til at barn får en god start i livet, og de ansattes kompetanse er den viktigste enkeltfaktoren for at barn skal trives og utvikle seg i barnehagen. Et kompetent personale vil kunne se, anerkjenne og følge opp barna i deres utvikling.

3.3.1 Kompetanseheving for barnehageansatte.

Kompetanseheving finansieres både gjennom statlige og kommunale midler.
Sarpsborg kommune ble tildelt kr. 575 805,- i statlige midler på bakgrunn av søknad om tilskudd til gjennomføringen av kompetanseutviklingsplanene for barnehagene i Sarpsborg, – *Handlingsprogram 2014-2018 og Tiltaksplanen – kompetanse for barnehageåret 2015/2016.*

Den langsiktige kompetansestrategien omfatter ulike tematiske satsingsområder som skal være førende for de årlige kompetanseutviklingsplanene og tiltakene det skal satses på.
I arbeidet med kompetanseutvikling er det viktig med en helhetlig og systemisk tenkning i forhold til de ulike satsningsområdene som skal implementeres og kompetansetiltakene som skal gjennomføres.

I 2015 ble det gjennomført følgende kompetansehevingstiltak for de ansatte i barnehagene i Sarpsborg:

<u>Et godt språkmiljø for alle barn</u>

- Høsten 2015 startet 13 barnehagelærere og 2 fagarbeidere på videreutdannelsen «Flerspråklig pedagogikk», 15 studiepoeng på Høgskolen i Østfold.
- Implementering av språk- og leseplan og oppfølging av språkveiledere, se pkt. språk og leseplan.

Danning og kulturelt mangfold

- Høsten 2015 ble det for tredje gang gjennomført felles kursdag for alle ansatte i kommunale og private barnehager.
- Pedagogisk fagsenter har i samarbeid med Norsksenteret ansvaret for å lede nettverket flerkulturell og flerspråklig pedagogikk.
- Våren 2015 ble det gjennomført Workshops hvor kreativ bruk av I Pad sto på programmet.

Pedagogisk ledelse

- Vi har siden januar 2014 gjennomført kursrekken «Tydelighet er omsorg» som er et lederutviklingsprogram for styrere og pedagogiske ledere. Det har vært stor oppslutning om denne kursrekken og det er 120 ledere som til nå har gjennomført lederutviklingsprogrammet.

Kursrekken- Barnehagefaglig grunnkompetanse

- Høsten 2015 startet 20 assistenter/ vikarer på kursrekken «Barnehagefaglig grunnkompetanse».

Fagarena.

Barnehagemyndigheten gjennomfører egne fagarenaer for enhetsledere/styrere og pedagogiske ledere i barnehagen. I tillegg inviteres andre enheter innenfor oppvekstområdet inn. Innhold på Fagarena:

1. Ulike tema innenfor barnehageområdet- tar med innspill fra barnehagene.
2. Erfaringsdeling - Det er viktig å løfte fram de gode praksiseksemplene og legge til rette for erfaringsdeling på tvers av barnehagene i Sarpsborg.
3. Satsningsområder, temaer og problemstillinger knyttet til ledelse og organisasjonsutvikling
4. Informasjon fra barnehagemyndigheten

I 2015 ble det gjennomført fire fagarenaer med følgende hovedtemaer: Tverrfaglig og tverretatlig samarbeid med andre instanser i forhold til barn med spesielle behov, overgang barnehage-skole med et ekstra blikk på 5- åringen det siste året i barnehagen.

Andre kompetansetiltak

Barnehageansatte i Sarpsborg har også deltatt på ulike kompetansehevingstiltak som har vært i regi av Fylkesmannen. Det har bl.a. vært videreutdannelse for barnehagelærere og fagarbeidere og teoriforberedende kurs for fagbrev for assistenter.

Veien videre:

- Gjennomføre kurs om lek for fagarbeidere og assistenter våren 2016
- Sluttføre kursrekken «Tydelighet er omsorg» for pedagogiske ledere høsten 2016
- Videreføre kursrekken «Barnehagefaglig grunnkompetanse» for fagarbeidere og assistenter
- Oppmuntre barnehageansatte til å delta på ulike videreutdanningstilbud og andre kompetansetiltak som er i regi av Utdanningsdirektoratet og Fylkesmannen i Østfold.

3.3.2. Språk- og leseplan

Utviklings- og implementeringsarbeidet for språkstimulering og lesing som grunnleggende ferdighet er inne i sitt tredje år. Vi har utdannet språkveiledere i to puljer hvor pulje to avsluttet sin etterutdanning våren 2015. Det betyr at vi nå har utdannet i underkant av 70 språkveiledere som i samarbeid med leder har ansvar for det praktiske implementeringsarbeidet i egen barnehage. Erfaringene så langt viser at det er viktig å ha fokus på noen områder av gangen når en skal heve kompetansen til de ansatte, for å oppnå dybdekunnskap. For å få en grundig innføring av hele planen må derfor implementeringsarbeidet gå over minst 5-7 år.

Pedagogisk fagsenter har ansvaret for å følge opp språkveilederne. Oppfølgingen har bestått av samlinger og nettverk. I tillegg har språkveilederne fått tilsendt inspirasjons brev med faglig påfyll, tips til teori og praktiske ideer. Høsten 2015 startes det opp utprøving av språkplanleggingsmøter ved fire pilotbarnehager. Språkplanleggingsmøter skal bidra til å utvikle personalets kompetanse og en systematisk praksis i arbeidet med barnehagens språkmiljø.

Veien videre:

- Våren 2016 gjennomføres en samling og et nettverk for språkveilederne. Temaet vil være språkvansker.
- Høsten 2016 gjennomføres to nettverkssamlinger. Temaet vil være realfag og fagområdet antall, rom og form.
- Videreføre utprøving av språkplanleggingsmøter med de fire pilotbarnehagene.

3.3.3.Realfag

Sarpsborg kommune er en av 34 kommuner som på grunnlag av søknad ble valgt ut til å bli realfagskommune i regjeringens satsing Tett på realfag 2015-2019. Som realfagskommune får man økonomisk og faglig støtte fra Utdanningsdirektoratet fra våren 2015 og ut 2016. En av forutsetningene for deltakelse er at kommunen har en helhetlig satsing på realfag både i barnehager og skoler. En politisk forankret og forpliktende strategiplan for realfagssatsing i barnehager og skoler i Sarpsborg kommune 2015-2018 ble utarbeidet høsten 2015 og godkjent av UDIR januar 2016.

I strategiplanen ligger målsettinger for hva personalet skal vektlegge og hvilken tilnærming de skal ha i arbeidet med barna i forhold til realfag og fagområdet antall, rom og form. Målene skal oppnås gjennom tiltak som kompetanseheving, nettverksarbeid, samarbeid med eksterne partnere og bruk av variert læringsmateriell og – ressurser.

På grunn av andre store satsinger på barnehageområdet har ikke implementeringen av den lokale strategien og nettverksarbeid i forhold til realfag og fagområdet antall, rom og form vært prioritert i 2015. Antall, rom og form har nær tilknytning til området ord og begreper i språk og leseplan. Språkveilederne vil derfor være ressurspersoner også for arbeidet med å implementere realfagsstrategien og fagområdet antall, rom og form.

Veien videre:
Perioden for strategiplan og realfagssatsing i barnehager og skoler i Sarpsborg går frem til 2018. Tiltakene vil igangsettes og gjennomføres på ulike tidspunkt i løpet av denne perioden. Det er viktig å bruke tid for å sikre god forankring og implementering i den enkelte barnehage. Viktige satsingsområder i året som kommer vil være:

- Kompetansetiltak for realfag skal inn i kompetansehevingsplanen for 2016/17
- Stimulere til bruk av læremiddelbasen
- Utarbeide en plan for regning som grunnleggende ferdighet som ivaretar helheten fra barnehage og ut ungdomsskole.

4. Samarbeid med andre instanser.

Kommunen har ansvaret for at de ulike tjenestene for barnefamiliene er godt koordinert. For at barn og foreldre skal få et mest mulig helhetlig tilbud til beste for barns oppvekst og utvikling, kreves det at barnehagene samarbeider med andre tjenester og institusjoner i kommunen.

4.1 Grunnskolen- overgang barnehage/skole.

Barnehagen og skolen er begge viktige institusjoner for omsorg, danning, lek og læring. De er pedagogiske institusjoner med forskjellig mandat, men skal begge bidra til en god start på livet og livslang læring. Grunnleggende kompetanse ervervet i barnehagen vil ha stor betydning for barns trivsel og læringsutbytte i skolen. På den måten inngår barnehagen som en viktig del av utdanningsløpet.

I 2013 ble det utarbeidet et årshjul med rutinebeskrivelser for gode overganger mellom barnehage og skole. Årshjulet er overordnet og forpliktende for alle barnehager og skoler i Sarpsborg.

Veien videre:
- Årshjul med rutinebeskrivelser evalueres.

4.2 Norsksenteret.

Norsksenteret er et flerkulturelt kompetansesenter og har ansvaret for å forvalte det øremerkede statlige tilskuddet til minoritetsspråklige førskolebarn i Sarpsborg kommune. Kommunen får tildelt øremerkede midler ut fra antall minoritetsspråklige barn som går i barnehage pr 15.12.hver år (BASIL). Det statlige tilskuddet var i 2015 på kr.1.623 247,-.

Antall minoritetsspråklige barn i barnehage:

Antall minoritetsspråklige barn i barnehage	**2012**	**2013**	**2014**	**2015**
Antall barn i barnehagene	434	466	497	516
Antall barn i barnehagene det søkes tilskudd til særskilt språkstimulering	224	285	361	348

Tabellen viser at det har vært en økning i antall minoritetsspråklige barn i barnehagene i Sarpsborg. Fra 2012 og frem til 2015 har det vært en økning på totalt 82 barn. Barnehagene kan søke tilskudd til særskilt språkstimulering. Fra 2012 til 2014 går kurven til å søke tilskudd oppover, mens det fra 2014 til 2015 kom inn langt færre søknader. En grunn til det kan være at barnehagene har fått bedre kompetanse på dette området, både i forhold til egne språkveiledere i barnehagen, tilbud om kurs/konferanser og mulighet til å ta videreutdanning.

Andel minoritetsspråklige barn i barnehage:

	2012	**2013**	**2014**	**2015**
Andel minoritetsspråklige barn i bhg. i forhold til innvandrerbarn 1-5 år	65	65,3	68,2	67,9
Andel minoritetsspråklige barn i i bhg. i forhold til alle barn med bhg.plass	15,6	16,8	17,9	19,1

Tabellen viser at andel minoritetsspråklige barn i barnehage i forhold til andel innvandrerbarn i Sarpsborg har gått ned med 0,3 % fra 2014 til 2015. En mulig forklaring kan være at Sarpsborg kommune gir tilbudet *Språkgruppe for minoritetsspråklige førskolebarn* for 4-og 5- åringer som ikke ønsker barnehageplass. Tilbudet er ikke en del av et barnehagetilbud og inngår derfor ikke i statistikkmaterialet.

Tabellen viser også at det er en større andel minoritetsspråklige barn i barnehagene nå enn tidligere år. En oppgang på 1,2 %.

Søkeprosess og kriterier for barnehagene til å få tilskudd:
Tilskuddet kan søkes to ganger pr. år, vår og høst. Tilskuddet skal være et supplement til kommunenes egne midler og følger ikke det enkelte barn. Det skal primært nyttes til tiltak rettet direkte mot barna. I tillegg til å utforme tiltak i barnehage, herunder tilbud om tospråklig assistanse, kan tilskuddet nyttes til å styrke informasjonen til foreldre, tilrettelegge tiltak for minoritetsspråklige barn som ikke har barnehageplass, og til å utvikle tverrfaglige tiltak med barnehagen som en naturlig arena. De største språkgruppene i barnehagene er bosnisk, polsk, somali, kurdisk, albansk og arabisk.

Språkgruppe for minoritetsspråklige førskolebarn er et tilbud til 4 og 5-åringer som ikke ønsker barnehageplass. Tilbudet består av språkopplæring gjennom ulike aktiviteter fire timer to dager i uken i lokalene til Åpen barnehage i Metodistkirken. Det årlige øremerkede statlige tilskuddet til minoritetsspråklige førskolebarn er med på og finansiere tilbudet.

Veien videre:
- Fullføre videreutdanning i andrespråkpedagogikk for ansatte i barnehager (vår 2016)
- Endring i søkeprosess og kriterier for barnehagene til å søke tilskudd for å bedre språkforståelsen blant minoritetsspråklige barn i førskolealder.
- Igangsette kompetanseheving på det flerspråklige feltet for de ansatte i barnehagen

4.3 Forebyggende tjenester.

Det ble opprettet tre familiesenter fra 01.01.15, med full drift fra sommeren 2015. Målet med familiesentrene er bl.a. å skape en bedre samarbeidsarena mellom ulike faggrupper til barnets beste.

Helsestasjonene som nå er en del av familiesentrene utfører 4-årskontroller i forhold veileder for helsestasjoner på helsestasjonene. Helsesøstrene tar kontakt med barnehagene i enkeltsaker hvor det trengs utfyllende opplysninger i samråd med foreldre/foresatte. Barnehagene oppfordres til å ta kontakt med familiesentrene hvis de ønsker å drøfte enkeltsaker eller tema for foreldremøter.

Høsten 2015 skulle det settes sammen en tverrfaglig gruppe for å lage gode samarbeidsrutiner mellom bl.a. barnehager og familiesentrene. Målet var å se på hvordan en kan bruke den samlede kompetansen for barnas beste. Dette ble ikke igangsatt da det sommeren 2015 ble besluttet fra kommuneledelsen side å starte et større prosjekt for « Samordning av tjenester til utsatte barn/unge».

Veien videre:
- Å lage gode arenaer for samarbeid mellom familiesentrene og barnehagene for å bruke den samlede kompetansen til barnets beste, sett i lys av prosjektet *Samordning av tjenester til utsatte barn/unge.*

4.4 Pedagogisk psykologisk tjeneste (PPT).

Pr 31.12.15 hadde PPT 116 aktive saker. Med aktive saker menes: sakkyndighetsarbeid, veiledning/rådgiving barnehage/foresatte, samarbeidsmøter internt i kommunen og 2. og 3. linjetjenester, ansvarsgruppemøter, tverrfaglig samarbeid, videre henvisninger m.m.

Henvisende instanser:

Henvisningsinstanser	2015	2014
Kommunale barnehager	26	23
Private barnehager	54	49
Foreldre	9	15
Lege	2	3
Helsestasjoner	2	14
Totalt:	**93**	**104**

Det har vært en reduksjon på 11 henvisninger for spesialpedagogisk hjelp i 2015, i motsetning til i 2014 da det var en økning fra 2013. Antall henvisninger til PPT på førskolebarn har ligget forholdsvis stabilt siden 2012/13, med mindre endringer fra år til år.
Tallmaterialet for 2015 viser flere henvisninger på barn med alvorlige vansker enn tidligere. Det er også en økning på andel barn med minoritetsspråklig bakgrunn.

Henvisningene omfatter både utsatt/fremskutt skolestart, plass på forsterket avdeling og logopedisk hjelp. Det er økning i antall henvisninger for logopedisk hjelp.

Aldersmessig fordeling:

Barn født 2010	Barn født 2011	Barn født 2012	Barn født 2013	Barn født 2014/15
38 saker	31 saker	24 saker	6 saker	5saker

Sonemessig og kjønnsmessig fordeler det seg på denne måten for de to siste årene:

Sone	2014		2015	
	Jenter	Gutter	Jenter	Gutter
Sentrum	11	32	4	16
Øst	13	26	10	31
Vest	5	17	9	23
Totalt	29	75	23	70

PPT registrerer en økning av henvendelser på veiledning, noe PPT ser på som svært viktig å imøtekomme. Utfordringen i 2015 har gått på kapasitet for å imøtekomme alle henvendelser. Enheten har ikke hatt muligheten til å etablere en faste kontaktpersoner til hver barnehage, men har navngitt tre personer på hvert team hos PPT som barnehagene kan ta kontakt med. Tiltaksteam barnehage blir fremdeles mye brukt og videreføres.

Det foreligger et nytt lovforslag om endring i barnehageloven og opplæringsloven, som betyr at retten til spesialpedagogisk hjelp og retten til tegnspråkopplæring vil følge av barnehageloven.

Veien videre:
- PPT jobber for et større nærvær og et mer forpliktende samarbeid med familiesentrene.

4.5 Enhet spesialpedagogiske tiltak

Spesialpedagogisk førskoleteam er en del av Enhet spesialpedagogisk tiltak, og har ansvar for spesialpedagogisk hjelp til barn som får vedtak etter opplæringsloven (§5.7). Vedtaket omfatter tre hoveddeler; arbeid og tid direkte med barnet, samarbeid med barnehagepersonalet og foreldresamarbeid/veiledning. I tillegg utfører enheten også vedtak om spesialpedagogisk hjelp hvor pedagog er veileder og assistent er utøver (veiledningsbaserte). Dette er i mindretall.

Det ble fattet 128 vedtak i 2014, og vedtakene fordeler seg på denne måten:

Private bhg	Kommunale bhg	Ikke bhg-plass	Utsatt skolestart	Avslag i tråd med sakkyndig vurdering.	Skole – tilhørighet	Skyss
70	37	6	4	7	3	1

Det ble fattet 98 vedtak i 2015, og vedtakene fordeler seg på denne måten:

Private bhg	Kommunale bhg	Ikke bhg.plass	Utsatt/ Framskutt skolestart	Avslag på § 5-7	Skyss
59	24	4	2/1	3	5

Det ble fattet 30 færre vedtak i 2015 i forhold til 2014. Årsaken til en nedgang i antall vedtak er bl.a. at det i 2014 ble fattet flere vedtak for ett og samme barn. Dette er blitt «effektuert» i 2015. Vedtak om skoletilhørighet og forsterket skoletilbud er ikke med i oversikten for 2015.

I 2014 var fokusområdet å se på mulig intern organisering for å møte et økende behov for spesialpedagogisk hjelp for barn i førskolealder. Det spesialpedagogiske arbeidet involverer flere enheter (både private og kommunale). Arbeidet med mulig annen organisering har ikke fått samme plass som planlagt. Samarbeid har ikke resultert i konkrete endringer for organiseringen av den spesialpedagogiske hjelpen.

Enheten har i 2015 jobbet forebyggende ved å tilby veiledning til barnehager. Hovedvekten har vært i forhold til enkeltbarn til å hjelpe/veilede barnehagen. Tiltakene/anbefalingene resulterte i hvordan barnehagen bedre kan kartlegge barnet samt hva barnehagens ansatte kan gjøre med barnehagens fysiske miljø/tilrettelegging.

Veien videre:
- Sikre felles kompetanse mellom miljøarbeidere og spesialpedagoger på fagområder som Autismespekterforstyrrelser og barn med atferdsvansker («lik atferd ulik årsak»).
- Videreføre kompetanse fra Programmet «Tidlig Inn»
- Se på muligheten av å opprette noen «Pilotbarnehager», dvs barnehager med en særegen kompetanse innenfor ulike fagområder.

4.6 Barnevern.

Barnevernet har mottatt mange henvendelser fra barnehagene både anonyme drøftinger, meldinger i aktive saker og nye bekymringsmeldinger. Barneverntjenesten behandlet 651 bekymringsmeldinger i 2015.

Barnehagene meldte bekymring for 31 barn i 2015, det betyr at 4,7 % av meldingene barnevernet mottar kommer fra barnehagene. Det er en mindre nedgang i antall bekymringer fra barnehagene fra 2014. Da fikk barnevernet 34 meldinger fra barnehagene, og i 2013 ble det meldt bekymring for 22 barn. Barneverntjenesten viderefører Barnas Arena, det er fortsatt av betydning å opprettholde og utvikle dialogen mellom barnevern og barnehagene rundt bekymring og uro for enkeltbarn.

Veien videre:
- Det vil i 2016 være fokus på å utvikle barneverntjenestens tiltaksportefølje. Barneverntjenesten tilegner seg kartleggings- og observasjonskompetanse, med fokus aldersgruppen 0-5 år.
- I 2016 kommer det en lovendring i Lov om Barneverntjenester som åpner for at barnevernet kan pålegge foreldre til å ta imot hjelpetiltak, dette gjelder også barnehage. Barneverntjenesten er med i prosjektet «Mitt Liv» gjennom Forandringsfabrikken.
- Barn i barnevernet inviteres med til å gi fagfeltet råd og fortelle om sine erfaringer.